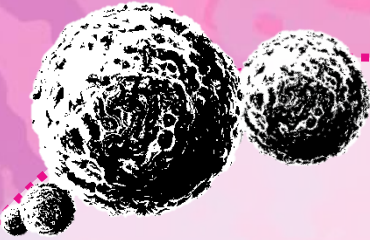

สารก่อมะเร็ง ที่พบได้ในชีวิตประจำวัน

กรมการแพทย์
DEPARTMENT OF MEDICAL SERVICES

มะเร็ง (Cancer) คือ อะไรนะ ?

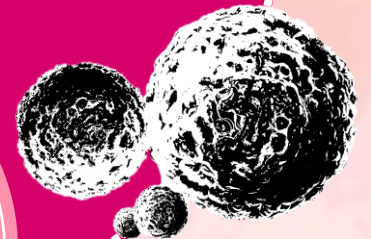
มะเร็ง คือ กลุ่มของโรคที่เกิดจากเซลล์
ในอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายเราที่มีความผิดปกติ
ของดีเอ็นเอ (DNA) หรือ สารทางพันธุกรรม
โดยเซลล์จะแบ่งตัวอย่างควบคุมไม่ได้
ทำให้มีการเจริญเติบโตผิดปกติเกิดเป็นก้อนเนื้อ
ที่มีการลุกลามไปอวัยวะข้างเคียง
หรือกระจายไปยังส่วนอื่นๆ
ของร่างกายได้นั่นเอง

ในปัจจุบัน
พบโรคมะเร็งในร่างกายคนเรา
มากกว่า 100 ชนิด

ตัวอย่างเช่น

มะเร็งปอด มะเร็งตับ
มะเร็งเต้านม มะเร็งสมอง
มะเร็งต่อมน้ำเหลือง
เป็นต้น

จุดเริ่มต้นของมะเร็ง

จุดเริ่มต้นของมะเร็ง

เกิดจากการกลายพันธุ์ระดับยีน
(genetic mutation)
ซึ่งสาเหตุมาจาก
ปัจจัยหลายๆอย่างร่วมกัน

90-95%

ยีนเกิดการกลายพันธุ์ที่มาจากพฤติกรรม
การใช้ชีวิตและปัจจัยจากสิ่งแวดล้อม

5-10%

ยีนเกิดการกลายพันธุ์
ที่มาจากทางพันธุกรรม

สารก่อมะเร็ง (carcinogens)

สารก่อมะเร็ง คือ สาร รังสี หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวกระตุ้นก่อให้เกิดมะเร็งในมนุษย์ ซึ่งมาจากการบริโภค หรือสัมผัสสารเหล่านี้เป็นระยะเวลานาน

ประเภทของสารก่อมะเร็งสามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น

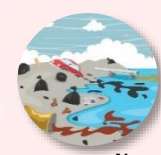
การติดเชื้อเรื้อรัง

สารเคมี

รังสี

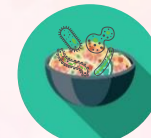
สารปนเปื้อน
ในสิ่งแวดล้อม

สารที่เกิดจาก
กระบวนการอุตสาหกรรม

พฤติกรรม
การใช้สารบางอย่าง
ในมนุษย์

อาหารและสิ่ง
ปนเปื้อนในอาหาร

ถึงแม้ว่าสารก่อมะเร็งเหล่านี้จะจัดเป็นสารก่อให้เกิดมะเร็งเหมือนกัน แต่ความรุนแรงหรือโอกาสการเกิดโรคมะเร็งนั้นไม่เท่ากัน

องค์กรวิจัยมะเร็งนานาชาติ(IARC)

ได้มีการจัดกลุ่มสารก่อมะเร็ง โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1

เป็นสารก่อมะเร็ง
ในมนุษย์

กลุ่มที่ 2A

อาจจะเป็นสารก่อมะเร็ง
ในมนุษย์

กลุ่มที่ 2B

มีความเป็นไปได้ว่า
เป็นสารก่อมะเร็งในมนุษย์

กลุ่มที่ 3

ไม่จัดว่าเป็นสารก่อมะเร็ง
ในมนุษย์

- ข้อมูลระบาดในมนุษย์
- หลักฐานในสัตว์ทดลอง
- กลไกการออกฤทธิ์ของสาร

มีหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง

12 สารก่อมะเร็ง

ที่เราสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันและอาจได้รับสารเหล่านี้โดยไม่รู้ตัว โดยองค์การวิจัยมะเร็งนานาชาติ (International Agency for Research on Cancer; IARC) ได้จัดสารเหล่านี้เป็นสารก่อให้เกิดมะเร็งกลุ่ม 1 คือ เป็นสารก่อให้เกิดมะเร็งในมนุษย์ ได้แก่

การสูบบุหรี่

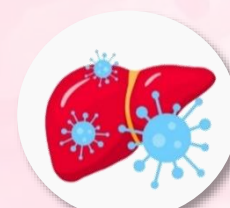
การได้รับควันบุหรี่ (ควันบุหรี่มือสอง)

การดื่มสุรา

การติดเชื้อพยาธิใบไม้ในตับ

การติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบ

การติดเชื้อไวรัสเอชพีวี (HPV)

เนื้อสัตว์แปรรูป (Processed meat)

สารอะฟลาทอกซิน (Aflatoxins)

สารเบนโซ (เอ) ไพรีน

มลพิษทางอากาศภายนอกอาคาร

ฝุ่นไม้

รังสีอัลตราไวโอเล็ต (UV)

การสูบบุหรี่

ในบุหรี่ประกอบด้วยโบนายาสูบและกระดาษมวนยา

เมื่อเกิด
การเผาไหม้จะมี
สารเคมีเกิดขึ้นกว่า

7,000

ชนิด

พบสาร
ก่อมะเร็งประมาณ

70

ชนิด

บุหรี่ถือเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญต่อการเกิดโรคมะเร็ง เมื่อสูบบุหรี่ร่างกายจะได้รับสารพิษต่างๆมากมายและสามารถดูดซึมผ่านเข้าไปยังกระแสเลือด ซึ่งสารเหล่านี้จะเข้าไปทำลายดีเอ็นเอ (DNA) ในเซลล์ เกิดการแบ่งตัวของเซลล์ที่ผิดปกติและนำไปสู่การเกิดโรคมะเร็งตามอวัยวะต่างๆในที่สุด

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง

มะเร็งปอด มะเร็งกล่องเสียง มะเร็งช่องปาก มะเร็งลำคอ มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งกระเพาะอาหาร มะเร็งไต มะเร็งกระเพาะปัสสาวะ มะเร็งลำไส้ใหญ่และไส้ตรง มะเร็งตับและท่อน้ำดี มะเร็งตับอ่อน มะเร็งเม็ดเลือดขาว (AML)

การได้รับควันบุหรี่ (ควันบุหรี่มือสอง)

ควันบุหรี่ประกอบไปด้วยสารก่อมะเร็งมากถึง 70 ชนิด
แม้ว่าจะไม่ได้เป็นผู้สูบบุหรี่โดยตรง แต่การได้รับควันบุหรี่
เข้าสู่ร่างกายก็ส่งผลกระทบต่อสุขภาพได้เช่นเดียวกัน

โดยเฉพาะในเด็กที่ได้รับควันบุหรี่มือสอง
จะเพิ่มโอกาสเสี่ยงเป็นโรคมะเร็ง
เราสามารถได้รับควันบุหรี่จาก

บ้าน

ป้ายรถเมล์

ตลาดสด

สถิติขององค์การอนามัยโลก
รายงานว่าทั่วโลกมีผู้เสียชีวิตจากการสูบบุหรี่
มากกว่า 8 ล้านคนต่อปี

ในจำนวนนี้
มีผู้เสียชีวิตมาจากการสัมผัส
ควันบุหรี่มือสอง
มากกว่า 1.2 ล้านคน

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง

มะเร็งปอด มะเร็งเต้านม มะเร็งหลังโพรงจมูก มะเร็งกล่องเสียง มะเร็งต่อมน้ำเหลือง
มะเร็งเม็ดเลือดขาว เนื้องอกสมองในเด็ก

การดื่มสุรา

พฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา

หรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เป็นสาเหตุปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของ การเสียชีวิตและส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน จากข้อมูลรายงาน พบว่าการดื่มสุราเป็นเหตุให้เกิดโรคร่างกายมากกว่า 200 โรค รวมถึง ความเสี่ยงของการเกิดโรคมะเร็งชนิดต่างๆ

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง

มะเร็งตับ มะเร็งศีรษะและลำคอ มะเร็งช่องปาก มะเร็งกล่องเสียง มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งลำไส้ใหญ่และไส้ตรง มะเร็งเต้านม

การดื่มสุรา (เครื่องดื่มแอลกอฮอล์) เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตทั่วโลกประมาณ

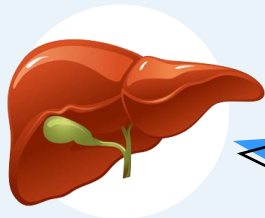
ปีละ 3 ล้านคน

นอกจากนี้ผู้ที่มีพฤติกรรมดื่มสุราเป็นประจำ **ร่วมกับ**การสูบบุหรี่ จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง

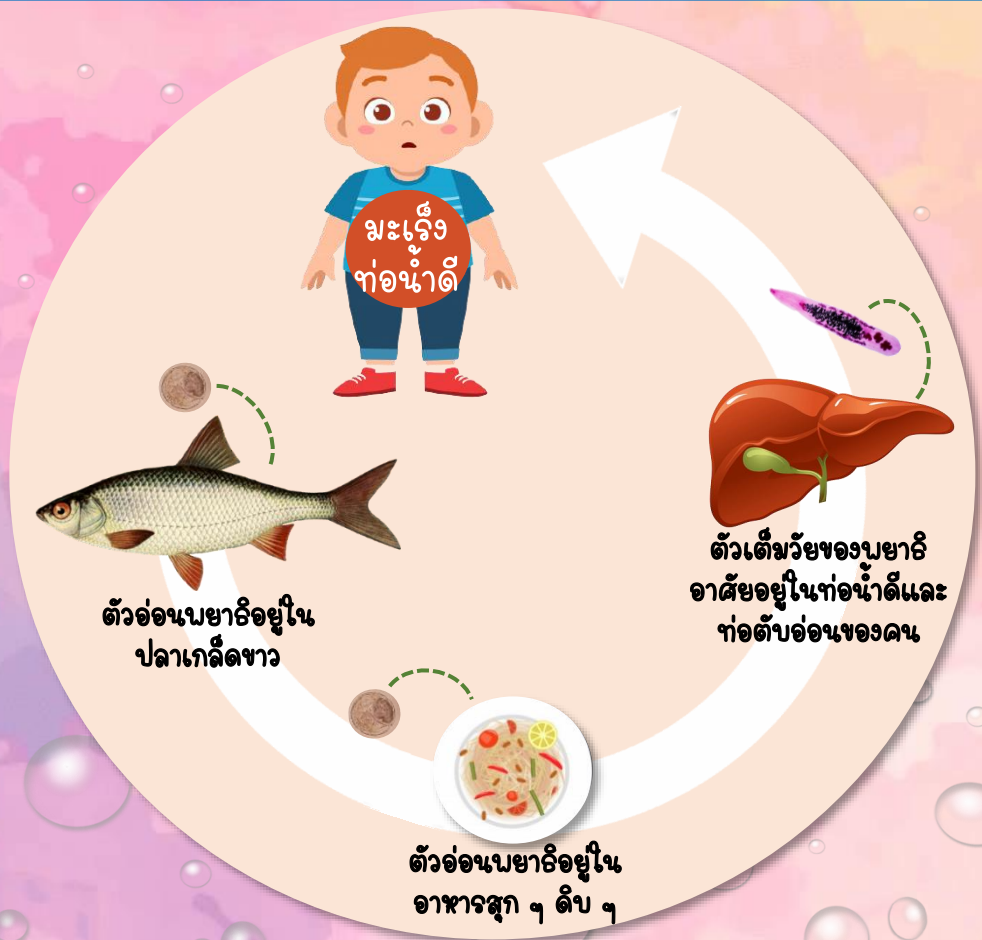

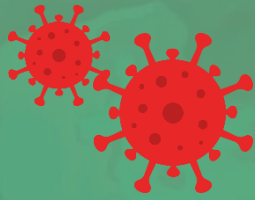
การติดเชื้อมะเร็งใบไม้ในตับ (*Opisthorchis viverrini*)

การติดเชื้อมะเร็งใบไม้ในตับ ในระยะแรก ๆ ผู้ป่วยมักไม่แสดงอาการ เมื่อมีพยาธิสะสมในร่างกายมากๆ เป็นเวลานานจะทำให้เกิดอาการต่างๆ เช่น ท้องอืด แน่นท้อง เจ็บบริเวณชายโครงขวา และถ้าปล่อยไว้นานๆ จะมีอาการอักเสบของท่อน้ำดี ติวเหลือง ตาเหลือง ตับโต มีไ้ ซึ่งในผู้ป่วยบางรายอาจนำไปสู่การเกิดมะเร็งท่อน้ำดีในตับและอาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้

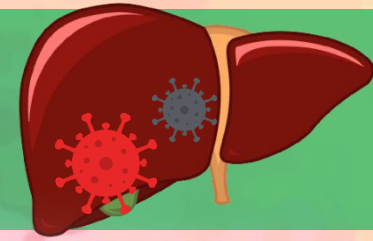

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งตับและท่อน้ำดี

การติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis virus)

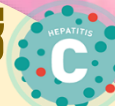
ไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis B virus)

บางรายอาจมีอาการของภาวะตับอักเสบบีเฉียบพลัน ได้แก่ อ่อนเพลีย คลื่นไส้ เจ็บใต้ชายโครงขวา มีไข้ต่ำ ตาเหลือง ตัวเหลือง หรืออาจเกิดภาวะตับอักเสบบีเรื้อรังและมีพังผืดเกิดขึ้นจนนำไปสู่ภาวะตับแข็ง และกลายเป็นมะเร็งตับในเวลาต่อมา ซึ่งการติดเชื้อร่วมกับการดื่มสุราก็จะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งตับ

ในประเทศไทยคาดว่ามีจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี (HBV) และซี (HCV) รวมประมาณ **3 ล้านคน**

ไวรัสตับอักเสบบี (Hepatitis C virus)

ส่วนใหญ่ผู้ที่ติดเชื้อมักมีภาวะตับอักเสบบีเรื้อรัง โดยไม่แสดงอาการ บางรายอาจเกิดภาวะตับแข็ง และนำไปสู่การเกิดมะเร็งตับในระยะเวลาต่อมา โดยการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีมีความเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งตับซึ่งการติดเชื้อร่วมกับการดื่มสุราหรือการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี จะเพิ่มการเกิดภาวะตับแข็งเร็วขึ้น

การติดเชื้อไวรัสสามารถติดต่อได้ผ่านทางเลือดหรือสารคัดหลั่ง โดยผู้ที่มีโอกาสติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี ได้แก่

- ผู้ใช้ของมีคมร่วมกัน
- การเจาะ สัก
- การใช้ยาเสพติดฉีด
- การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย
- บุคลากรทางการแพทย์

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งตับและท่อน้ำดี มะเร็งต่อมน้ำเหลือง

สารก่อมะเร็ง ที่พบได้ในชีวิตประจำวัน

การติดเชื้อไวรัสเอชพีวี

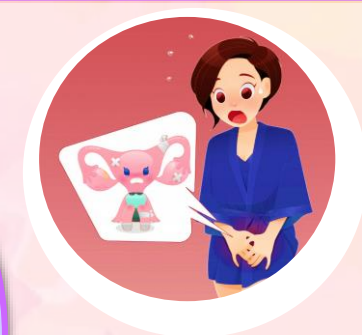
(Human Papilloma Virus)

เชื้อเอชพีวี (HPV)

เป็นสาเหตุหลักสำคัญของการเกิด
โรคมะเร็งปากมดลูก สามารถติดเชื้อ
ผ่านจากการสัมผัสกับเชื้อโดยตรงหรือ
การมีเพศสัมพันธ์ โดยผู้ชายสามารถ
ติดเชื้อเอชพีวีจากคู่นอนได้และสามารถ
แพร่เชื้อไปสู่คู่นอนคนอื่นๆ
ต่อไปได้อีกเช่นกัน

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งปากมดลูก มะเร็งช่องคลอด มะเร็งองคชาติ

ปัจจุบันพบเชื้อเอชพีวีอยู่
มากกว่า **200 สายพันธุ์**
และมี **14 สายพันธุ์**
ที่เสี่ยงต่อการเกิด
โรคมะเร็ง

สายพันธุ์ที่ 16 และ 18

มีความสัมพันธ์
ต่อการเกิดมะเร็งปากมดลูก
ถึง **70 เปอร์เซ็นต์**

เนื้อสัตว์แปรรูป (Processed meat)

เนื้อสัตว์แปรรูป คือ เนื้อที่เปลี่ยนรูปไปโดยผ่านการคลุกเกลือ หมัก บ่ม รมควัน และวิธีอื่นๆ ตัวอย่างเช่น แฮม ไส้กรอก กุนเชียง หมูยอ

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งลำไส้ใหญ่และไส้ตรง มะเร็งกระเพาะอาหาร

“ สามารถรับประทานเนื้อสัตว์แปรรูปได้ แต่ให้จำกัดปริมาณการรับประทาน ”

สารอะฟลาทอกซิน (Aflatoxins)

สารอะฟลาทอกซิน ถูกสร้างจากเชื้อรา
ในตระกูล Aspergillus มักพบในผลผลิต
ทางการเกษตรซึ่งเก็บไว้ในที่ที่มีความชื้นและ
อุณหภูมิสูง เช่น ข้าวโพด ถั่วลิสง พริกไทย พริกป่น
กระเทียม หอมแดง และเมล็ดธัญพืชต่างๆ เป็นต้น

สารอะฟลาทอกซิน

- ✓ สามารถทนความร้อนได้ดี
- ✓ ไม่สามารถทำลายได้จากความร้อนในการหุงต้มอาหารทั่วไป
- ✓ อาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน
ของตับเมื่อได้รับสารพิษเป็นเวลานาน

“ความรุนแรงที่ส่งผลต่อสุขภาพของร่างกาย
ขึ้นอยู่กับปริมาณสารพิษที่ได้รับเข้าไป
อายุ ความแข็งแรงสมบูรณ์ของร่างกาย
ในแต่ละบุคคล”

โรคเมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
เมะเร็งตับ

สารเบนโซ (เอ) ไพรีน

สารเบนโซ (เอ) ไพรีน (benzo [a] pyrene) เป็นสารก่อมะเร็งที่จัดอยู่ในกลุ่มของโพลีไซคลิก อโรมาติก ไฮโดรคาร์บอน (Polycyclic aromatic hydrocarbon, PAH) ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของสารอินทรีย์

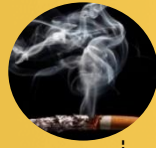
สารประกอบเบนโซ(เอ)ไพรีน และสารประกอบอื่นๆในกลุ่ม PAHs มักจะปนเปื้อนอยู่ในอาหารที่ผ่านการให้ความร้อนสูง ได้แก่ การปิ้ง ย่าง และเผา รวมถึงอาหารที่ผ่านการรมควัน เช่น ไส้กรอก แฮม เบคอน ก็พบสารก่อมะเร็งชนิดนี้ได้เช่นกัน **PAHs**

พบสาร
กลุ่ม PAHs
ได้ใน

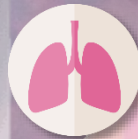
เหม่าควินไฟ

ควันบุหรี่

ไอเสียรถยนต์

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งปอด มะเร็งตับและท่อน้ำดี
มะเร็งลำไส้ใหญ่และไส้ตรง

E-book สารก่อมะเร็งที่พบได้ในชีวิตประจำวัน

มลพิษทางอากาศภายนอกอาคาร

(Outdoor air pollution)

มลพิษทางอากาศภายนอกอาคาร

เกิดจากการเผาไหม้เชื้อเพลิง การเผาในที่โล่ง
กระบวนการทางอุตสาหกรรม และการก่อสร้าง
เป็นต้น ปัจจุบันมลพิษทางอากาศถือเป็น
สาเหตุสำคัญของปัญหาสุขภาพ
ของประชาชน

โรคมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งปอด

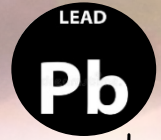
สารมลพิษต่างๆหรือฝุ่นละอองจะพาดูภาคของสารพิษหรือสารก่อมะเร็งต่างๆ
เข้าสู่ร่างกายผ่านระบบทางเดินหายใจ

DUST

ฝุ่นละอองรวม

(ฝุ่นขนาดไม่เกิน 10 ไมครอน, PM 10 และ
ฝุ่นขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน, PM 2.5)

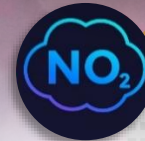

สารตะกั่ว

ก๊าซโอโซน

สารมลพิษทางอากาศที่สำคัญ

NO₂

ก๊าซไนโตรเจนไดออกไซด์

ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์

SO₂

ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์

"มลพิษทางอากาศถือเป็น
สาเหตุของการเกิด
โรคมะเร็งในมนุษย์"

ฝุ่นไม้

การรับสัมผัสฝุ่นไม้

มักเกิดอันตรายในผู้ที่ทำงาน
สัมผัสกับฝุ่นไม้ ได้แก่ ช่างไม้ แกะสลัก
ผู้ประกอบการอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์

ระคายเคืองจมูก

การเกิดภูมิแพ้

ไอ

หอบหืด

สมรรถภาพการทำงาน
ของปอดลดลง

ฝุ่นไม้เป็นสาเหตุทำให้เกิดผลกระทบ
ต่อระบบทางเดินหายใจ

ฝุ่นไม้สามารถเข้าสู่ร่างกายได้ทาง

การหายใจหรือทางปากอาจเกิด
การสะสมเข้าไปในอวัยวะต่างๆ เช่น
ในโพรงจมูก ปอด และกระเพาะอาหาร ดังนั้น
ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับไม้ควรหาวิธีการ
ป้องกันตนเองให้เหมาะสมในขณะปฏิบัติงาน

โรคเมะเร็งที่เกี่ยวข้อง
เมะเร็งหลังโพรงจมูก เมะเร็งปอด

รังสีอัลตราไวโอเลต (UV)

แหล่งที่เกิดจากมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ แสงสังเคราะห์ที่นิยมใช้ในเตียงอบผิว หรือ ตู้อบฆ่าเชื้อโรค

แหล่งกำเนิดมาจาก

การแผ่รังสีของดวงอาทิตย์

UVC Rays

UVB Rays

UVA Rays

"การได้รับรังสียูวีในปริมาณมากติดต่อกันเป็นเวลานานส่งผลกระทบต่อดวงตา ผิวหนัง และระบบภูมิคุ้มกัน"

โรคમેเร็งที่เกี่ยวข้อง
มะเร็งผิวหนัง

ผลกระทบต่อผิวหนัง

ผิว
ดิ่งดำแดด

ผิวไหม้จาก
แสงแดด

เกิด
ริ้วรอย

โรคเมเร็ง
ผิวหนัง

สารก่อมะเร็ง ที่พบได้ในชีวิตประจำวัน

E-book สารก่อมะเร็งที่พบได้ในชีวิตประจำวัน